

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування
Кафедра публічного управління та адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

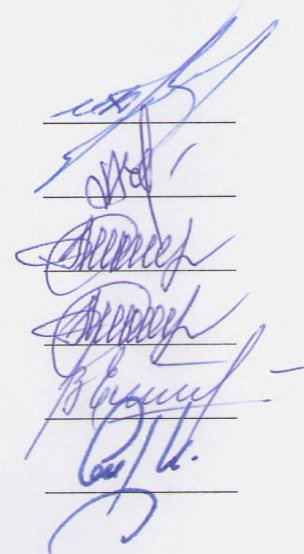
Перший проректор
ЧНУ ім. П. Могили
Котляр Ю.В.

« 31 » серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Розробник	Шульга А.А.
Завідувач кафедри розробника	Євтушенко О.Н.
Завідувач кафедри спеціальності	Штирьов О.М.
Гарант освітньої програми	Штирьов О.М.
Директор ННІПУА	Ємельянов В.М.
Начальник НМВ	Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Децентралізація як інструмент публічного управління
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціалізація (якщо є)	
Освітня програма	Адміністративний менеджмент
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	4
Навчальний рік	2023-2024 н.р.
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма
	8 семестр
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3,5 кредитів / 105 годин
Структура курсу:	
– лекції	24 години
– семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)	24 години
– годин самостійної роботи студентів	57 годин
Відсоток аудиторного навантаження	46%
Мова викладання	українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	—————
Форма підсумкового контролю	залік

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: сформувати у студентів сучасні знання щодо децентралізації як інструменту публічного управління, правового регулювання децентралізаційних змін в країні; дослідити процес децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування як фактору перетворення територіальної громади на стратегічного суб'єкта в управлінні місцевим розвитком; навчитись розв'язувати складні проблеми децентралізації влади в Україні; набути практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, правових принципів, методів, технологій та процедур побудови спроможних територіальних громад в Україні; оволодіти достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для розуміння й забезпечення балансу взаємин між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Завдання:

- визначити концептуальні засади децентралізації публічної влади в Україні;
- дослідити існуючі проблеми розвитку місцевого самоврядування;
- засвоїти основні правові аспекти децентралізації публічної влади в Україні;
- ознайомити студентів із теоретичними і практичними засадами реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні;
- окреслити конституційно-правові засади державної політики побудови спроможних територіальних громад;
- дослідити об'єднані територіальні громади як складову частину децентралізації та окреслити процес їх формування;
- охарактеризувати територіальну основу та систему місцевого самоврядування спроможних територіальних громад України;
- проаналізувати ресурсну базу спроможних об'єднаних територіальних громад та визначити сучасні технології управління нею;
- узагальнити світовий досвід децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних та семінарських занять. Також велике значення у процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- сутність децентралізації як інструменту публічного управління;
- понятійно-категоріальний апарат науки публічного управління;
- зміст правового регулювання здійснення децентралізації публічної влади;
- формування і функціонування органів місцевого самоврядування;
- міжнародно-правові стандарти децентралізації влади;
- сучасні проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні;
- конституційно-правові засади державної політики побудови спроможних територіальних громад;
- процес формування об'єднаних територіальних громад України;
- існуючу територіальну основу та систему місцевого самоврядування спроможних територіальних громад України;
- ресурсну базу спроможних об'єднаних територіальних громад та сучасні технології управління нею;
- світовий досвід децентралізації влади і реформування місцевого самоврядування;

має вміти:

- застосовувати поняттєво-категоріальний апарат науки публічного управління;
- вміти пояснювати ключову ідею децентралізаційних перетворень в Україні;
- виділяти складові принципу субсидіарності як першооснови проведення децентралізації в Україні;

- орієнтуватися у правових засадах здійснення децентралізаційних змін в Україні;
- висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну думку щодо аналізу сучасного стану реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади;
- формулювати ефективні способи вирішення існуючих проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні
- використовувати професійно-профільні знання щодо організації структури та діяльності органів місцевого самоврядування як учасників публічно-правових відносин;
- застосовувати у практичній (професійній) діяльності нормативно-правові акти у сфері реформування місцевого самоврядування для вирішення певних завдань;
- керуючись нормами чинного законодавства організувати процес щодо посилення децентралізаційних змін в країні;
- використовувати іноземний досвід при удосконаленні правового регулювання й практичного наповнення реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Шифр	Загальні компетентності
ЗК 01	Здатність самостійно навчатися та оволодівати сучасними знаннями
ЗК 07	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 14	Знати та дотримуватись засад академічної доброчесності

Шифр	Фахові компетентності
ФК04	Здатність до використання інструментів, методів і заходів професійного менеджменту у сфері публічного управління та адміністрування з урахуванням національного досвіду та досвіду країн ЄС.

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН 06	Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.
ПРН 10	Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції
ПРН 15	Уміти коригувати діяльність у випадку зміни вихідних умов та запобігати кризовим явищам.

3. Програма навчальної дисципліни

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Загально-правові аспекти децентралізації як інструменту публічного управління	2	2	5
2	Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Об'єднані територіальні громади як складова частина децентралізації	2	2	5
3	Формування об'єднаних територіальних громад Миколаївщини: сучасний стан та перспективи	2	2	4
4	Конституційно-правові засади державної політики побудови спроможних територіальних громад	2	2	5
5	Взаємодія місцевого самоврядування і державної влади в Україні як двох важливих компонентів публічного управління	2	2	5
6	Утворення представницьких органів об'єднаних територіальних громад на основі новітнього виборчого законодавства	2	2	6
7	Територіальна основа та система місцевого самоврядування в умовах реформування	2	2	5
8	Інститут префектури	2	2	4
9	Ресурсна база спроможних об'єднаних територіальних громад	2	2	5
10	Фінансові ресурси як один із показників спроможності об'єднаних територіальних громад	2	2	5
11	Сучасні технології управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад	2	2	5
12	Іноземний досвід здійснення децентралізації публічної влади	2	2	3
Всього за курсом		24	24	57

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Загально-правові аспекти децентралізації як інструменту публічного управління 1. Сутність поняття «децентралізація», типи та форми її здійснення 2. Мета, завдання та умови проведення реформи децентралізації влади в Україні 3. Принцип субсидіарності як першооснова проведення децентралізації в Україні
2	Тема 2. Об'єднані територіальні громади як важлива складова частина децентралізації 1. Сутність понять «територіальна громада», «спроможна територіальна громада», «об'єднана територіальна громада» та їх співвідношення 2. Критерії самодостатності спроможних територіальних громад та їх правосуб'єктність
3	Тема 3. Формування об'єднаних територіальних громад Миколаївщини: сучасний стан та перспективи 1. Перспективний план формування територій громад Миколаївської області 2. Новостворені об'єднанні територіальні громади Миколаївської області за 2015–2020 рр.
4	Тема 4. Конституційно-правові засади державної політики побудови спроможних територіальних громад 1. Поняття та сутність державної політики побудови спроможних громад 2. Принципи та завдання державної політики побудови спроможних громад 3. Механізми державної політики побудови спроможних територіальних громад та чинники її розвитку 4. Суб'єкти державної політики побудови спроможних територіальних громад
5	Тема 5. Взаємодія місцевого самоврядування і державної влади в Україні як двох важливих компонентів публічного управління 1. Взаємозв'язок та взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади 2. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування 3. Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади в Україні
6	Тема 6. Утворення представницьких органів об'єднаних територіальних громад на основі новітнього виборчого законодавства 1. Поняття та принципи місцевих виборів 2. Види місцевих виборів 3. Загальні аспекти організації та проведення місцевих виборів
7	Тема 7. Територіальна основа та система місцевого самоврядування в умовах реформування 1. Науково-теоретичні підходи до формування адміністративно-територіального поділу України в умовах реформування 2. Модифікація районів областей України
8	Тема 8. Інститут префектури 1. Префекти в системі органів виконавчої влади 2. Напрями та принципи діяльності префектів 3. Порядок призначення і звільнення префекта 4. Повноваження та функції префекта

9	<p>Тема 9. Ресурсна база спроможних об'єднаних територіальних громад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земельні ресурси 2. Нормативні ресурси 3. Інфраструктурні ресурси 4. Людські ресурси 5. Інвестиційні ресурси
10	<p>Тема 10. Фінансові ресурси як один із показників спроможності об'єднаних територіальних громад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття «самостійність місцевих фінансів» 2. Дохідна база місцевих бюджетів 3. Трансферти як один із ключових елементів забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад (субсидії та дотації) 4. Місцеві податки: поняття та види 5. Місцеві збори 6. Загальнодержавні податки як одне із вагомих джерел наповнення місцевих бюджетів
11	<p>Тема 11. Сучасні технології управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність технології управління ресурсною базою об'єднаних територіальних громад 2. Види технологій управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад
12	<p>Тема 12. Іноземний досвід здійснення децентралізації публічної влади</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади територіальної організації влади та функціонування місцевого самоврядування в іноземних країнах 2. Реформування місцевого самоврядування в європейських країнах

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Загальні аспекти децентралізації як інструменту публічного управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття «децентралізація», типи та форми її здійснення 2. Мета, завдання та умови проведення реформи децентралізації влади в Україні 3. Принцип субсидіарності як першооснова проведення децентралізації в Україні <p><i>Додатково:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти логічну схему на тему: «Переваги і недоліки децентралізації»
2	<p>Тема 2. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Об'єднані територіальні громади як складова частина децентралізації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність понять «територіальна громада», «спроможна територіальна громада», «об'єднана територіальна громада» та їх співвідношення 2. Критерії самодостатності спроможних територіальних громад та їх правосуб'єктність <p><i>Додатково:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти логічну схему на тему: «Співвідношення понять «територіальна громада», «спроможна територіальна громада» та «об'єднана територіальна громада»
3	<p>Тема 3. Формування об'єднаних територіальних громад Миколаївщини: сучасний стан та перспективи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перспективний план формування територій громад Миколаївської області 2. Новостворені об'єднанні територіальні громади Миколаївської області за 2015–2020 рр. <p><i>Додатково:</i></p> <p>Скласти логічну схему на тему: «Формування об'єднаних територіальних громад Миколаївщини»</p>
4	<p>Тема 4. Конституційно-правові засади державної політики побудови спроможних територіальних громад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та сутність державної політики побудови спроможних територіальних громад 2. Принципи та завдання державної політики побудови спроможних територіальних громад 3. Механізми державної політики побудови спроможних територіальних та чинники її розвитку 4. Суб'єкти державної політики побудови спроможних територіальних громад <p><i>Додатково:</i></p> <p>Скласти письмово 15 тестових завдань по темі семінару, які містять по 4 варіанти відповідей, один з яких є правильним (правильний варіант відповіді обов'язково підкреслити)</p>
5	<p>Тема 5. Взаємодія місцевого самоврядування і державної влади в Україні як двох важливих компонентів публічного управління</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємозв'язок та взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади 2. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування 3. Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади в Україні <p><i>Додатково:</i></p> <p>Написати доповідь на тему: «Взаємодія місцевого самоврядування і державної влади в Україні як двох важливих компонентів публічного управління»</p>

6	<p>Тема 6. Утворення представницьких органів об'єднаних територіальних громад на основі новітнього виборчого законодавства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та принципи місцевих виборів 2. Види місцевих виборів 3. Загальні аспекти організації та проведення місцевих виборів <p><i>Додатково:</i></p> <p>Переглянути фільм «На тверезу голову» (Джошуа Майкл Штерн, 2008). Після перегляду фільму дати відповідь на такі запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) У чому полягає ключова ідея фільму? 2) Яка роль у фільмі відведена дочці головного героя? 3) Як Ви думаєте кого обрав із двох кандидатів головний герой фільму? 4) Якби Ви були на місці головного героя фільму на користь кого із двох кандидатів зробили власний вибір? 5) Які висновки Ви для себе особисто зробили після перегляду фільму?
7	<p>Тема 7. Територіальна основа місцевого самоврядування в умовах реформування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-теоретичні підходи до формування адміністративно-територіального поділу України в умовах реформування 2. Модифікація районів областей України <p><i>Додатково:</i></p> <p>Скласти письмово 15 тестових завдань по темі семінару, які містять по 4 варіанти відповідей, один з яких є правильним (правильний варіант відповіді обов'язково підкреслити)</p>
8	<p>Тема 8. Інститут префектури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Префекти в системі органів виконавчої влади 2. Напрями та принципи діяльності префектів 3. Порядок призначення і звільнення префекта 4. Повноваження та функції префекта <p><i>Додатково:</i></p> <p>Написати есе на тему: «Інститут префектури в Україні: переваги та недоліки»</p>
9	<p>Тема 9. Ресурсна база спроможних об'єднаних територіальних громад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земельні ресурси 2. Нормативні ресурси 3. Інфраструктурні ресурси 4. Людські ресурси 5. Інвестиційні ресурси <p><i>Додатково:</i></p> <p>Написати доповідь на тему: «Ресурсна база спроможних об'єднаних територіальних громад»</p>
10	<p>Тема 10. Фінансові ресурси як один із показників спроможності об'єднаних територіальних громад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття «самостійність місцевих фінансів» 2. Дохідна база місцевих бюджетів 3. Трансферти як один із ключових елементів забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад (субсидії та дотації) 4. Місцеві податки: поняття та види 5. Місцеві збори 6. Загальнодержавні податки як одне із вагомих джерел наповнення місцевих бюджетів <p><i>Додатково:</i></p> <p>Скласти письмово 15 тестових завдань по темі семінару, які містять по 4 варіанти</p>

	відповідей, один з яких є правильним (правильний варіант відповіді обов'язково підкреслити)
11	<p>Тема 11. Сучасні технології управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад</p> <p>1. Сутність технології управління ресурсною базою об'єднаних територіальних громад 2. Види технологій управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад (інформаційні, інноваційні та маркетингові)</p> <p><i>Додатково:</i> Скласти письмово 15 тестових завдань по темі семінару, які містять по 4 варіанти відповідей, один з яких є правильним (правильний варіант відповіді обов'язково підкреслити)</p>
12	<p>Тема 12. Іноземний досвід здійснення децентралізації публічної влади</p> <p>1. Загальні засади територіальної організації влади та функціонування місцевого самоврядування в іноземних країнах 2. Досвід реформування місцевого самоврядування в Польщі 3. Досвід реформування місцевого самоврядування в Франції 4. Досвід здійснення децентралізації публічної влади у Швеції</p> <p><i>Додатково:</i> Написати доповідь на одну із тем: 1) «Загальні аспекти функціонування органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах» 2) «Досвід децентралізації в азіатських країнах (Китай, Японія)»</p>

4.3. Завдання для самостійної (контрольної) роботи

1. Проаналізувати моделі децентралізованого управління: міжнародний досвід
2. Проаналізувати модель децентралізації врядування Великобританії (Вестмінстерська модель)
3. Охарактеризувати моделі і механізми децентралізації влади в Німеччині
4. Скласти логічну схему «Принципи місцевих виборів»
5. Проаналізувати розвиток міжмуніципального співробітництва в Україні, навести приклади
6. Скласти логічну схему «Принципи податкового законодавства України»
7. Проаналізувати розвиток сільських територій України в умовах децентралізації управління (стан, проблеми, перспективи)
8. Описати алгоритм та строки добровільного об'єднання громад в Україні
9. Зазначити у чому полягає відмінність територіальних громад від національно-територіальних утворень
10. Описати інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади
11. Зробити власну оцінку реалізації реформи децентралізації влади в Україні
12. Охарактеризувати форми державної підтримки добровільного об'єднання територіальних громад
13. Розкрити проблеми формування спроможних територіальних громад в Україні
14. Тезісно зазначити необхідну інфраструктуру та кадрове забезпечення об'єднаної територіальної громади

Методичні рекомендації щодо виконання контрольної роботи

Контрольна робота – це необхідна складова частина самостійного опанування студентами дисципліни «Право в публічному управлінні». Ця робота має бути результатом самостійного опрацювання рекомендованої літератури.

Вимоги до написання контрольних робіт:

- 1) студент під час написання КР повинен оволодіти системними знаннями теорії та практики організаційного забезпечення діяльності державних службовців;
- 2) продемонструвати засвоєння знань, що вивчається у рамках відповідного модулю;
- 3) показати вміння застосовувати свої знання до розв'язання стандартних питань і здійснювати самостійне мислення у процесі аналізу нестандартних проблемних питань;
- 4) об'єм роботи має становити до 5 сторінок (якщо це схема або вирішення ситуативної задачі, то – 2 чи 3 сторінки)

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

- 1) номер завдання до контрольних робіт обирається студентом відповідно до останніх цифр його залікової книжки;
- 2) до виконання контрольної роботи студент повинен приступати тільки після вивчення чинного законодавства, рекомендованої літератури, а також виконання завдань для самостійної роботи і передбачених практичних завдань;
- 3) літературними джерелами можуть бути підручники, навчальні посібники, монографії, журнальні та газетні статті, матеріали з практичної діяльності;
- 4) робота виконується в окремому зошиті або на окремих аркушах (формат А4);
- 5) текст може бути написаний від руки чорними або синіми чорнилами (пастою) (в тому числі графіки і таблиці) або набрані на комп'ютері шрифтом Times New Roman розміром 14 пунктів через 1,5 інтервали, розбірливо, акуратно, грамотно, не допускаючи скорочень (крім загальноприйнятих) і залишаючи поля для зауважень викладача-рецензента;
- 6) робота не повинна містити такі структурні елементи як: план, вступ, висновок та список використаних джерел.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Освітньо-професійна програма. Робоча програма з дисципліни «Децентралізація як інструмент публічного управління» для денної форми навчання.

Плани семінарських занять. Завдання для самостійної роботи (контрольна робота та індивідуально-пошукова робота).

Залікові білети для підсумкового контролю знань студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання.

Методичні, мультимедійні, опорні матеріали для лекційних, семінарських занять.

5. Підсумковий контроль

5.1. Питання до заліку

1. Сутність децентралізації, її переваги та недоліки
2. Сутність понять «влада», «публічна влада», «управління» та «публічне управління»
3. Місцеве самоврядування та територіальна громада у категоріальному апараті науки публічного управління
4. Правові й організаційні проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні
5. Економічні, кадрові та інфраструктурні проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні
6. Мета, завдання та умови проведення реформи децентралізації влади в Україні
7. Умови та етапи проведення реформи децентралізації влади в Україні
8. Типи та форми здійснення децентралізації
9. Принцип субсидіарності як першооснова проведення децентралізації в Україні
10. Сучасний стан законодавчого забезпечення процесу децентралізації
11. Взаємозв'язок та взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади
12. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування
13. Державна влада й актуальні проблеми становлення муніципальної влади в Україні
14. Сутність понять «територіальна громада» «спроможна територіальна громада»
15. Критерії самодостатності спроможних територіальних громад
16. Правосуб'єктність спроможних територіальних громад
17. Види територіальних громад
18. Основні функції та повноваження територіальної громади
19. Поняття та сутність державної політики побудови спроможних громад
20. Принципи та завдання державної політики побудови спроможних громад
21. Механізми державної політики побудови спроможних територіальних громад та чинники її розвитку
22. Верховна Рада України та Президент України
23. Кабінет Міністрів України
24. Міністерство розвитку громад та територій України
25. Місцеві державні адміністрації
26. Судові органи влади
27. Нормативне забезпечення процесу об'єднання територіальних громад в Україні
28. Формування об'єднаних територіальних громад України
29. Перспективний план формування територій громад Миколаївської області
30. Новостворені об'єднанні громади Миколаївської області за 2015–2020 рр.
31. Поняття та сутність місцевих виборів
32. Принципи місцевих виборів
33. Види місцевих виборів

34. Загальні аспекти організації та проведення місцевих виборів
35. Передвиборна агітація як механізм впливу на суспільну свідомість
36. Переваги та недоліки проведення останніх місцевих виборів в Україні відповідно до новітнього виборчого законодавства
37. Науково-теоретичні підходи до формування адміністративно-територіального поділу України в умовах реформування
38. Адміністративно-територіальний поділ України відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади
39. Модифікація районів областей України
40. Місцеві ради спроможних територіальних громад
41. Міський голова
42. Виконавчі органи місцевих рад
43. Інститут старостату
44. Досвід країн Західної Європи
45. Досвід країн Східної Європи
46. Американський підхід у функціонуванні органів місцевого самоврядування
47. Азіатська модель функціонування органів місцевого самоврядування
48. Земельні ресурси
49. Нормативні ресурси
50. Інфраструктурні ресурси
51. Людські ресурси
52. Інвестиційні ресурси
53. Сутність поняття «самостійність місцевих фінансів»
54. Дохідна база місцевих бюджетів
55. Трансферти як один із ключових елементів забезпеченні фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад (субсидії та дотації)
56. Інвестиції та спонсорська допомога, міжнародні гранти
57. Принципи податкового законодавства України
58. Функціонування інституту місцевих податків і зборів в європейських країнах
59. Єдиний податок
60. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
61. Транспортний податок
62. Плата за землю
63. Збір за місця для паркування транспортних засобів
64. Туристичний збір
65. Загальнодержавні податки як одне із вагомих джерел наповнення місцевих бюджетів
66. Сутність технології управління ресурсною базою об'єднаних громад
67. Інформаційні технології управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад
68. Інноваційні технології управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад
69. Маркетингові технології управління ресурсною базою спроможних об'єднаних територіальних громад
70. Зарубіжний досвід здійснення децентралізації публічної влади (обрати країну на власний розсуд)

5.2. Вимоги й умови прийняття заліку

Залік як форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни «Децентралізація як інструмент публічного управління» та на підставі результатів виконання ним контрольної роботи та надання відповідей на семінарських заняттях, проводиться у вигляді письмової ґрунтовної відповіді студентів на запитання із залікового білету. Заліковий білет складається із двох рівнозначних по складності питань (максимальна кількість балів на одна правильне питання становить 15 балів).

Зразок залікового білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Навчальна дисципліна «Децентралізація як інструмент публічного управління»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Місцеві ради спроможних територіальних громад
2. Сутність технології управління ресурсною базою об'єднаних територіальних громад

Затверджено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування
Протокол № _____ від «__» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри, голова циклової комісії _____ О.Н. Євтушенко
Викладач _____ А.А. Шульга

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Протягом семестру здійснюється поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час перевірки контрольної роботи робіт, написання індивідуально-пошукової роботи та надання усних відповідей (опитування). У свою чергу, опитування на семінарах включає в себе: опитування по будь-якому питанню, винесеному на семінарське заняття (за вибором викладача) відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), вирішення ситуаційних завдань з необхідною аргументацією та посиланням на законодавство. Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння дов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови. Доповнення здійснюється студентом по темі семінару після основної відповіді по питанню винесеному на семінарське заняття. Метою доповнення є більш повне розкриття питання, винесеного на семінарське заняття, або висвітлення різноманітних наукових, практичних, правозастосовних аспектів даного питання.

Підсумковий контроль з дисципліни «Децентралізація як інструмент публічного управління» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку, у терміни встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу.

Оцінювання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Виступ на семінарських заняттях (максимальна кількість балів за одне семінарське заняття становить 5 балів)	12x5=60
2	Написання контрольної роботи	10
Всього		70
3	Залік (максимальна кількість балів за залік)	30
	Відповідь на перше питання залікового білету	15
	Відповідь на друге питання залікового білету	15
Всього		100

Пояснення до умов визначення рейтингу

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
1. Бали за опитування на семінарських заняттях (5 балів x 12 занять = 60 балів)			
Критерії оцінювання		60 балів	
	- студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому різну літературу;	5	
	- студент у цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;	4-2	
	- студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.	0-1	
2. Контрольна робота			
Критерії оцінювання		10 балів	
	- робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі	10	
	- робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій	6-9	
	- робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена	3-5	
	- робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій	2	
	- робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій	0-1	
3. Залік з дисципліни (15 балів за 1 питання = 30 балів)			
Критерії оцінювання		30 балів	
	- студент повно та ґрунтовно розкрив питання, використавши при цьому не лише основну, а й додаткову літературу;	15	
	- студент в цілому розкрив теоретичне питання, однак допустив деякі неточності, при цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;	10-13	
	- студент правильно визначив сутність питання, але розкрив його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;	6-9	
	- студент правильно визначив сутність питання, при цьому недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;	3-5	
	- студент частково та поверхово розкрив лише окремі положення питання і допустив при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння проблеми.	0-2	

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Адміністративний менеджмент в Україні: Підручник / Кол.авт.; за заг. ред. В.М. Ємельянова. – Миколаїв: Вид-во Ємельянова Т.В., 2021. – 281 с. (Шульга А.А. Розділ 5. Основні положення управління персоналом у системі адміністративного менеджменту, Розділ 6. Технології управління персоналом в адміністративному менеджменті).
2. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 7-9. – Ст. 48.
3. Інститут місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації: Монографія / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. О.Н. Євтушенко, д. держ упр. проф. В.М. Ємельянова. – Миколаїв, 2021. – 206 с. (Ємельянов В.М., Шульга А.А. Розділ 2. Об'єднані територіальні громади як складова частина децентралізації, Розділ 3. Ресурсна база спроможних об'єднаних територіальних громад та сучасні технології управління нею).
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91.
6. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>.
7. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. № 591-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-%D1%80>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
9. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
10. Шульга А.А. (2019). Окремі аспекти проведення місцевих виборів в Україні: проблеми та способи їх вирішення. Публічне управління та регіональний розвиток № 5, 669-695.
11. Шульга А.А. Децентралізація як інструмент публічного управління. Навчально-методичний посібник з пакетом завдань для контролю знань по вивченню сутності процесу децентралізації в Україні та проблем пов'язаних із ним. – Миколаїв: Вид-во: Ємельянова Т.В., 2021. – 122 с.
12. Slobozhan O., Shulga A., Manuilova K., Novoselskyi I., Hololobov S. Decentralization Processes as Outstanding Feature of Modern Information Society in the Context of Post-Pandemic Development // Postmodern Openings. – 2021. – Vol. 12. – № 2. – P. 298-309 (Web of Science).

7.2. Додаткові:

1. Гройсман В.Б. Децентралізація як засіб лібералізації державного управління: аналіз сучасних дослідницьких підходів / В.Б. Гройсман // Актуальні проблеми державного управління. – 2015. – № 2. – С. 99-105.
2. Дорош У.М. До визначення поняття децентралізації влади / У.М. Дорош // Ефективність державного управління. – 2017. – Вип. 3(52). – Ч. 1. – С. 130-137.
3. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

4. Квітка С.А. Принцип субсидіарності та процеси децентралізації в Україні / С.А. Квітка // Аспекти публічного управління. – 2015. – № 4. – С. 28-35.
5. Маслов А.О. Сутність, типи, форми, можливості і загрози децентралізації / А.О. Маслов, А.Т. Гладковська // Ефективна економіка. – 2019. – № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2019/13.pdf.
6. Мошак О.В. Концептуальні засади реалізації принципу субсидіарності в Україні / О.В. Мошак // Lex portus. – 2018. – № 2. – С. 50-67.
7. Пігуль Н.Г. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ / Н.Г. Пігуль // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 9. – С. 684-688.
8. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» від 1 липня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812.
9. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.
10. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167.